

Kivikautinen asuinpaikka Wirolahden pitäjän Heikkilän kylän juho Heikkilän talon maalla.

Tutkittu 22-24 päivänä toukokuuta 1905.

[Kertomukseen kuuluu kartta, neljä valokuvaa ja Hist. Museon lusu. N° 4564: 1-47.]

Taavetin asemalta Lounaisessa Heikkilän kylä ja Michikkälän pitäjien halki Wirolahdelle vievää tietä myöten on mainittu asemalta 40 kilometrin päässä Wirolahden pitäjään kuuluva Heikkilän kylä. [Välimestikievarit ovat Murola luumäellä, Taavetista 19 klm. ja Saivikkeella Michikkälän kirkolla, 16 klm. josta 5 klm. Heikkilän kylään]. Tämä sijaitsee Waalimaan (= Wadermaan) joen pohjoisrannalla, muutamien joiden itäänpäin tekemän polvekkeen kohdalla. Ennen kerrotaan tämän kylän olleen yhtenä talona, joka sitten on useammasti tullut jaketuksi lasten kesken siten, että kukin on saanut palstansa, ja nämä ovat syntyneet kylän talot, joiden useimpien niminä on Heikkilä ja joiden asukkaat vieläkin ovat sukulaisia keskenään.

Kivikautinen asuinpaikka. Täällä kylässä on juho Heikkilän talon maalla Kivikautinen asuinpaikka. Tämä sijaitsee

noin 150. metrin päässä kylästä.
kaakkoos, kylän halki, lähinnä
Kotolan kylään, edemmäksi Waa-
limaalte, Wirojoelle y. m. vievän tien
varrella olevilla Ahopelto ja
Tirkäpelto - nimisillä vainoilla se-
kä itse maantien vierustoilla. Maan-
tien mukaan määriteltynä alkaa mää-
ritetty asuinpaikka siltä kohtaa
mistä Heikkilän ja Kotolan kylien
välillä olevaan Rajaajaan viettä-
vä alamäki maantiellä alkaa ja ulot-
tuu noin 150. metrin verran maantien
suuntaa pitkin. Leveydeltään on a-
siinpaikka noin satakunnan met-
riä ulottuen jonkun verran pittem-
mälle eteläpuolella tietä kuin poh-
joispuolella. Asuinpaikan rajoitus kar-
talla perustuu tutkimuksen aikana
ja sitä ennen tarvittuihin löytöihin,
mutta näyttää siltä kuin se todelli-
sudessa ei olisi ulottunut aivan
niin lähelle jokirantaa kuin raja-
viiva osoittaa, sillä maa, joka on
alla rajoitetulla alueella on hieka-
peräistä, alkaa maantien ja joen kes-
kivälän kohdalla muuttua savise-
räiseksi ja löydöt ovat rannempa-
na poikkeuksetta kaikki löydetyt
pirttamullasta. Alue onkin sumun-
maksi osaksi viljeltyä, joten esi-
neet helposti ovat saattaneet au-
ran ja karhin mukana kulkeutua
alkuperäisiltä paikoiltaan.

Kokoussuhteet.

Maa asuinpaikan alueella on
jokoa noin 50. etelään ja lounaan.

seen viettävä ja alueen ylälai-
dan korkeus on noin 10. metriä jo-
en vesirajasta (22 p. toukok. 1905. Elo 6. a. p.)
Nouseu joelta on tasainen, tehdon
noin 1. metrin 15. metrin matkalla. Löy-
töjä on tavattu noin 3^m metrin
korkeudelta lähtien. Topograaffi-
karttojen mukaan on asuinpaikka-
alueen keskusta noin 17. metriä me-
ren pintaa korkeammalla.

Löytötietoja.

Tiettävästi ensimmäiset löydöt
tältä asuinpaikalta toimitti kerääjä
K. A. Lindström "Valtion Historialliseen
Museoon toukok. 4. p:nä 1905. (H. M. L. N^o
4539, myöhemmin 4559), mutta löytöjä
täältä on paikkakuntalaisten ker-
tomusten mukaan esiintynyt mie-
muistin aikana. Lasa sanovat niillä
nykyiset kylän vanhuksat leikkineen
sä Ahopellon hiekkakuopilla, kerto-
vat joutuneensa "suuria" koristeltua
ja saviastianpalasia (joita "kronikoi-
nimittivät venäläisten peppurien
täällä myystekstemien koristeltu-
jen veistästen mukaan) "sileiden" ki-
vien päällä hiotuilla vacjoilla. Nä-
mä silloiset "lelut" olivat tietys-
ti kaikki pittemmissä kadoksiin
joutuneet. Antti Heikkilän talossa
oli kumminkin vielä paitsi mu-
seoon tuotua amirinkokellaksi
tehtyä hiekkiveä jälellä toinen-
kin paljoa suurempi hiekkivei,
joka oli talon navetta ja vaja-
rakennuksen painuksella osaksi

maahan upotettuna. Kivi oli gneis-
siä ja ainakin toista krysniariaa
maajunnan yläpuolella. Kivien
hiomajunta oli kivien nykyi-
sessä asemassa ollen sen ylä-
laidassa ja muodoltaan pyöreä
sekä jotakuinkin silmä ja tasai-
nen. Kivestä ei tiedetty muuta
kuin että se siinä oli ollut ry-
kijisten ihmisten muiston ajan. U-
seimmat löydöt olivat kertojain
mukaan tavatut Ahopellon länsi-
osasta (näkyvä valokuvassa N:4), jos-
ta näihin pesti on maantientiek-
kaa vedetty. Täällä oli ollut kak-
sikin suurta hiekkakuoppaa, jotka
sittemmin olivat osittain täytetyt,
toinen niin että siitä jälkeenä
näkyi enää vain vähäinen ja
viljelyksellä oleva notkelma, toi-
nen, ihan pellon länsi kolmassa,
tuskien puoleksi. Viimeksimainitus-
ta kuopasta ja sen lähetyviltä
olivat useimmat niistäkin löy-
döistä, jotka museoon ensimmäi-
tulivat. Tästä kuopasta kertoivat
hiekanottajat myöskin tavanneen
ja noin 1,5 metrin syvyydeltä, kiu-
kaanpohjan, alattaan melkein pyö-
reän, tasaisen kivilahdelman parin
myrskin kokaisista ja sitä suurem-
pemmista kivistä, jotka vielä
olivat olleet hyvin nokkisia ja
tuhkaisia.

Jonkinlaisen kiukaan tai uunin

sijan sanoivat kyläläiset esiin-
tyneen myöskin Pitkänpellon kaak-
koisessa, aituksessa sikäli kun
muistettiin karttaan IV merkityllä
kohdalla. Tämän olisi pitänyt
esiintyä maata muokatesa ja ol-
leen jonkunmoisen raunion tapai-
nen, jonka kokonaisuutena ei
osattu tarkemmin selittää. Kun
kivet siitä oli poistettu sitä mu-
kaan kun olivat esiintulleet. Ki-
vet olivat sinä olleet noin mie-
hen pään kokoisia, palaneita ja
nokisia. Tästä rauniosta ei enää
ollut mitään jäljellä.

Kaivaukset
Ahopellon
hiekkakuoppa

Koska ylemmänä kerrottuun Aho-
pellon kulmassa olevaan hiekkä-
kuoppaan oli maata keiätty pel-
lalta sen ympäriltä ja aikomus
oli täyttää kuoppa kokonaan vil-
jeltäväksi, tutkin ensin tämän kuo-
pan ja sen reunat. Siinä oli ajat-
tua maata paikoin parin metrin
paksuudelta. Maa oli pääasiassa
ti tuoreena punaselta näyttävää
hienoa hiekkää, jossa oli jonkun-
verran hiilon palasia ja siellä tääl-
läi jokunen pottetun puun muru.
Kuopan pohja oli koskemattonta,
karkeata soraa. Sen pohjoislaidal-
ta (kohta merkitty karttaan I^{lla}) esiin-
tyi vielä jäännöksinä hiekanotta
jain kertomasta kiikaanpohjasta
muutamia läpimitaltaan 10-20 cm
paksuisia mukulakiviä, jotka ei

vit enää olleet alkuperäisissä
asemissaan, vaikka muuten kiikaan
näköjään alkuperäiseksi ilmoittama-
la kohdalla. Kivet olivat noin 1. met-
rin alkuperäisen maanpinnan ala-
puolella. - Löytöinä saatiin kuopas-
ta pääasiallisesti saviastisimpala-
sia.

Reundut 1 ja 2. Kuopan länsireunalla tutkittiin
koskematon maata reundiilla 1 ja 2,
noin 3^m metrin leveyden ja 7 metrin
pituisen kaistale pellon nurkasta
veräjän pieltä päin. Tällä alueel-
la oli ensin pinnalla noin 5-10. cm^m
vahvuinen ruokomurminen multaker-
ros ja sen alla heti punainen hieno
hiekkä, joka samantaisena ulottui
noin 60. cm^m syvyydelle saakka. Tä-
ssä alkoi harmaanvärinen koskema-
ton sora. Hiekassa esiintyi siellä
täällä hielen palasia ja jokunen
poltetun puun muru. - Löydöt /4564:
12-21/, enimmäkseen saviastian pa-
lasia, esiintyvät liikutetun hiek-
kakerroksen eri syvyyksiltä.

Reundut 3 ja 4. Kuopan pohjoisreunalla tutkit-
tiin kohdat 3 ja 4, joista alkuperäi-
sen kulttuurikerros kumminkin oli
kokonaan tullut kuoppaan ajetu-
ksi. Näillä kohdilla ei löydettykään
mitään.

Kohdat 5 ja 6. Tällä kulmalla tutkittiin vielä
kohdat 5 ja 6. Edellisellä kohdalla, jo-
ka vielä on viljeltyä maata, kai-
vettiin noin 3,5 pituisen ja runsaan

1 metrin levyinen alue. Tässä esiintyi noin 10-15 cm² vahuisen ruokamullan alta harmaittava hiekka, joka aluksi oli joroksin verran löysempää, mutta kävi tiiviimmäksi yhä syvemmällä, vaikka sinä huomata mitään kasvokemattoman maan rajaa. Hiekasta ei tavattu mitään mainittavaa. Kohdalla 6, alaltaan noin 2,5 x 3 mtr., joka osaksi on vielä lemmitöntä maata, oli purrutavaa hiekkaa noin 5-10 cm² vahuisen, multakerroksen alla ja ulottui noin 50 cm² syvyydelle, jossa kasvokematon sora alkoi. Hiekassa esiintyi paikoin hyvinkin runsaasti hiiliä, mutta mitään muuta siitä ei tavattu.

Alue 7-12.

Maantien vierestä Tithänperän keskimäisen pituukseen veijäjön pielestä alkaen, tutkittuun maantienpuoleista autovierestä 6 metrin pituinen ja 1-1,5 metrin levyinen alue, joka tutkimista varten jaettiin 6ten yhdenmetrisiin levyiseen ruutuun (7-12) [nähdään valokuvassa N:3]. Ruudulla 7 oli heti pinnalta, ruokamurmesta lähtien purrutavaa hiekkaa noin 55 cm² syvyydelle asti, jossa hiekka alkoi olla vaaleata ja nähtävästi liikuttamatonta. Ruudulla 8 ja 9 oli nurmenalainon hiekka aluksi mullan sekaista,

sittemmin paljasta, likaisten har-
maan väristä noin 55. cm² syvyy-
delle, jossa liikuttamaton hiekka
alkoi. Ruudulla 9 esiintyi noin
30. cm² syvyydellä vähän hiiliä.
Ruuduilla 10-12. oli nimikään pööl-
limmäisenä mullan sekaista,
syvemmällä likaista harmaaa
tai kellervän väristä hiekkaa, jos-
sa siellä täällä esiintyi joku hi-
len pala. Liikuttamaton sora esiin-
tyi näillä kohdilla noin 50. cm² syvyy-
dellä (Löydöt 4564. 22-31.) pääasialli-
sesti saviastian palasia.

Kohta 13.

Pitkämpellän puolelta tutkittiin
muutamia kohtia kartoitetun alu-
sen keskimäisessä aiuudessa.
Tämän koillisikulmalla kävettiin
noin 5. metrin pituinen ja parin
metrin levyinen alue (kartalla 13),
jossa likaisten värinen kellertä-
vän harmaa, siellä täällä jonkun
hiilensirun sisältävä hiekka alkoi
heti pinnasta ja ulottui noin 60.
cm² syvyydelle. Kohdalta löydetty
saviastianpalaset esiintyivät eri
syvyyksillä liikutettua hiekka-
kerrosta.

Kohta 14.

Tältä kohdalta noin parikym-
mentä metriä lounaaseen kävettiin
pellon väliaidan vierettä noin 6.
metrin pituinen ja 2-2,5 metrin le-
vyinen alue (kartalla 14). Täällä oli
pinnalla ensin noin 20. cm² pak-
suinen hieno ruokamulta, jonka

alta alkoi hiekansekainen savi.
Noin 50. cm: syvyydellä esiintyi
tiivis savi. - Tässä löydetyt sa-
viastianpalaset olivat kaikki ruo-
kamullassa.

Kohta 15.

Tästä noin 16. metriä lounaaseen
tutkittiin noin 4. metrin pituinen ja
2. metrin levyinen alue, kartallaan
15. merkityllä kohdalla. Tässä oli päit-
limmäisenä noin 20. cm: vahvuinen
ruokamultakerros, jonka alla taas
oli noin 20. cm: paksuudelta har-
maata, hiekansekaista savaa, min-
kä alta alkoi lujaa pitkeä savi.
Tästä tavatut löydöt - saviasti-
anpalasia ja kiviase - esiintyi-
vät yksinomaan ruokamulta-
kerroksesta.

Kohta 16.

Uusiä tutkittiin noin 5. metrin
verran tästä lounaaseen. 5 + 2. met-
riä laaja alue (kartalla 16/), jossa
heti noin 15 ä 20. cm: paksuinen ruo-
kamullan ^{alta} alkoi tiivis savi. Täs-
tä tavatut löydöt esiintyivät
minkään ruokamullasta.

Tämän kaivauksien ohella
annoin laatan tarkastella maan-
pintaa kautta koko alueen ja mer-
kitä aina reunimmaiset löytö-
jä maahan pistetyillä puikoilla.
Täten saatiin löytöalue kutakuin-
kin rajoitetuksi ekhoppelolla ja
Tutkämpellon keskimäisessä ai-
tuksessa, jotka olivat, edelli-
nen hiljattain kylvetty kevät.

viljoille, jälkimmäinen kynnetyinä
kesäntona, joten löydöt helposti
näkyivät pöyhityssä maassa.
Pitkämpellön kaakkoisessa osassa
osa oli heinän alkua, joten si-
inä ei voinut pinnalla löytöjä tuo-
mata. Tällä osalla määrätty löy-
töalueen raja maanviljeliäin löy-
töhuomioihin perustuen.

Mitä ylempänä kerrotun ki-
vikautisen asuinpaikan ikään
tulee, saattaa sen valaisemiseksi
mainita Maisteri J. Nilion anta-
man tiedon, että maa viimeisellä
kohoamiskaudellaan on näillä seu-
duin nousut kaikkiaan noin 35
metriä. Koska asutus nykyisestä
merenpinnasta on, kuten ennen on
mainittu, noin 17 metrin korkeudel-
la, on se tullut kuivaksi vasta
tämän kohoamiskauden keskivä-
kellä ja saattanut siis tulla asu-
tuksi vasta tämän kohoamiskan-
dan kolmannella neljänneksellä.
Koska noin neljäs osa tätä koho-
amista on tapahtunut ^(kivikauden) ~~historiallis-~~
^{jälkeisenä} aikana, on puheenalaisen
asutus siis kivikauden loppupuol-
elta. Samaan aikamääräykseen
viittaavat astiain koristelut ja ase-
muodot. Kokonaan myöhäisempään
kosketukseen viittaavat täältä esiin-
tyneet kurvioilla koristellut kiviesi-
neet.

Helsingissä 17 päivänä Elokuun.

La 1905.

J. Ruine .

2666

N° 4.

Viirolahti

Juho Heikkilän Ahopellon
löytöalue SE suunnasta.

Valokuvasi tontokruussa 1905.

Juhani Rinne

L. 136

2665

N° 2.

Virolahti.

Juho Heikkilän Pitkäpelto
Heikkilän kylässä NW suunnasta.

Valokuvasi toukokuussa 1905.

Juhani Rinne.

L. 136

2668

N° 1.

Virolahti.

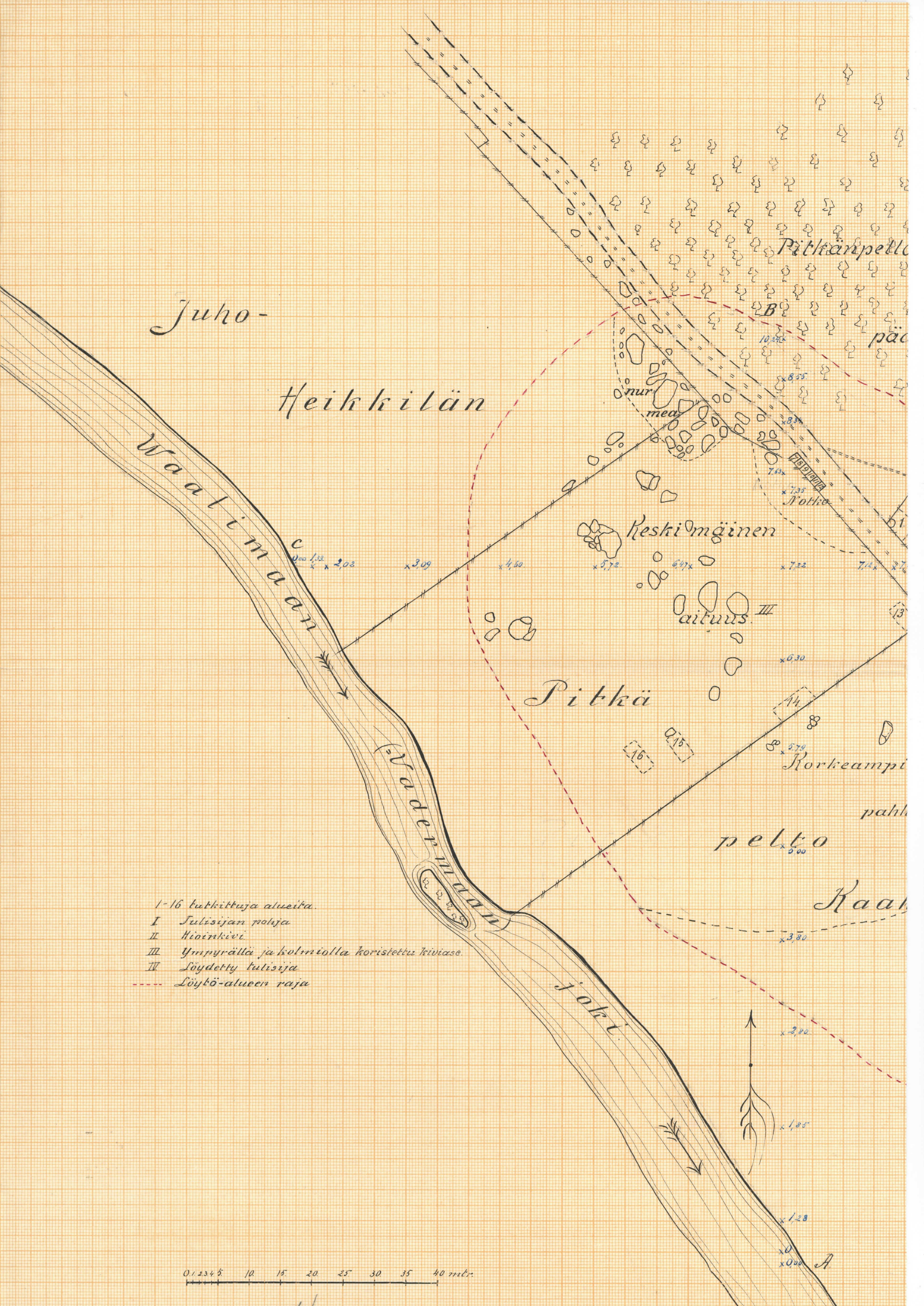
Heikkilän kylä.

SE suunnasta.

Valokuvasi toukokuussa 1905.

Juhani Rinne.

L. 136

Juho-

Heikkilän

Waalimaan

Waderimaan

Joki

Pitkänpelto

pää

Keskimäinen

aituus III

Pitkä

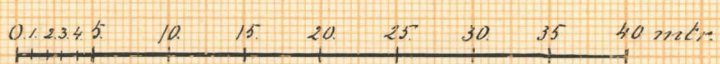
Korkeampi

pahla

pelto

Raak

- 1-16 tutkittuja alueita.
- I Tulisijan polija
- II Hioinkivi
- III Ympyrällä ja kolmiolla koristettu keivias.
- IV Löydetty tulisija
- - - - - Löytö-alueen raja

Rivikautinen asuinpaikka
Virolahden pitäjän Heikkilän kylän
Juho Heikkilän talon maalla Pitkäpelto ja
Ahopelto nimisellä vainioilla

Kartoitti 23 p. toukoku. 1905.

Juhani Rinne.

